

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 26.5.2004
COM(2004) 343 τελικό

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Μία ενισχυμένη εταιρική σχέση για τις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Μία ενισχυμένη εταιρική σχέση για τις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	Εισαγωγή	3
2.	Οι δράσεις που προκύπτουν από την τρίτη έκθεση σχετικά με τη συνοχή	4
2.1.	Οι δράσεις στο γενικό πλαίσιο της μεταρρύθμισης της πολιτικής της συνοχής	5
2.2.	Το ειδικό πρόγραμμα αντιστάθμισης του επιπρόσθετου κόστους.....	5
2.3.	Το σχέδιο δράσης για την ευρύτερη γειτνίαση.....	8
2.3.1	Διεθνής και διασυνοριακή συνεργασία	9
2.3.2	Οι δράσεις στο πλαίσιο της εμπορικής και τελωνειακής πολιτικής.....	11
3.	Η εφαρμογή της αναπτυξιακής στρατηγικής στις άλλες κοινοτικές πολιτικές	12
3.1.	Οι δράσεις σχετικά με την ανταγωνιστικότητα και την ανάπτυξη.....	12
3.2.	Οι δράσεις σχετικά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες.....	15
3.2.1.	Η δυνατότητα πρόσβασης.....	15
3.2.2.	Οι κρατικές ενισχύσεις	17
3.2.3.	Οι παραδοσιακές παραγωγές στον τομέα της γεωργίας και της αλιείας	17
4.	Προς ένα μέσο συστηματικής αξιολόγησης των μειονεκτημάτων των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών και των κοινοτικών μέτρων	19
5.	Συμπεράσματα	19

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Σεβίλλης¹ κάλεσε την Επιτροπή να εκπονήσει μια έκθεση που θα περιγράφει μια ενιαία μέθοδο αντιμετώπισης όλων των ιδιαιτεροτήτων των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών. Ζήτησε επίσης από το Συμβούλιο και από την Επιτροπή να διευρύνουν το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 299 παράγραφος 2 της Συνθήκης και να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα αντιμετώπισης των ειδικών τους αναγκών που αφορούν ιδίως τον τομέα των μεταφορών και τη μεταρρύθμιση της περιφερειακής πολιτικής. Η παρούσα ανακοίνωση περιλαμβάνει τα βασικά στοιχεία αυτής της στρατηγικής που θα περιγραφούν λεπτομερέστερα με μια μεταγενέστερη έκθεση.

Στις περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιλαμβάνονται και επτά υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες :

- η αυτόνομη ισπανική κοινότητα των Καναρίων Νήσων·
- τα τέσσερα υπερπόντια γαλλικά διαμερίσματα : Γουαδελούπη, Γουιάνα, Μαρτινίκα και Ρεϋνιόν·
- οι αυτόνομες πορτογαλικές περιφέρειες των Αζόρων και της Μαδέρας.

Από τότε που άρχισαν να εφαρμόζονται τα προγράμματα ειδικών μέτρων λόγω του απομακρυσμένου και νησιώτικου χαρακτήρα (POSEI) κατά το 1989 και το 1991 οι υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες αποτελούν αντικείμενο ειδικών μέτρων, που βασίζονται αφενός στην αναγνώριση των ιδιαιτεροτήτων αυτών των περιφερειών και αφετέρου στον στόχο της κοινωνικοοικονομικής τους ανάπτυξης προκειμένου να συγκλίνουν προς την υπόλοιπη Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η θέσπιση με το άρθρο 299 παράγραφος 2 της συνθήκης ενός ειδικού καθεστώτος για τις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες βασίζεται στις αρχές της ισότητας και της αναλογικότητας που επιτρέπουν τη διαφορετική μεταχείριση της ειδικής κατάστασης αυτών των περιφερειών. Χάρη σε αυτό το καθεστώς η Ευρωπαϊκή Ένωση παρέχει στους πολίτες που κατάγονται από υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες τις ίδιες δυνατότητες με αυτές που υπάρχουν στο σύνολο της Ένωσης προσαρμόζοντας αναλόγως την κοινοτική δράση. Εξάλλου θα πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι η πολιτική της συνοχής από το 1989 έχει ως στόχο την εξάλειψη των οικονομικών και κοινωνικών διαφορών που επικρατούν στις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες με την χορήγηση ενισχύσεων μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων και, όσον αφορά τις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες της Πορτογαλίας και της Ισπανίας, με την χορήγηση ακόμη μεγαλύτερης ενίσχυσης από το Ταμείο Συνοχής.

Είναι γεγονός ότι οι υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες αντιμετωπίζουν ειδικές δυσκολίες οι οποίες προβλέπονται από τη συνθήκη - μεγάλη απόσταση, νησιωτικός χαρακτήρας, μικρή έκταση, δύσκολη μορφολογία και αντίξοο κλίμα, οικονομική εξάρτηση από μικρό αριθμό προϊόντων – οι οποίες συνιστούν παράγοντες που παρεμποδίζουν σε μεγάλο βαθμό την ανάπτυξη αυτών των περιοχών. Οι περιοχές αυτές παρουσιάζουν κοινά χαρακτηριστικά τα οποία κάνουν ακόμη πιο έντονη την απομόνωσή τους και καθιστούν ακόμη πιο δύσκολη την

¹ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Σεβίλλης της 21^{ης} και 22ας Ιουνίου 2002, παράγραφος 58 των συμπερασμάτων του Συμβουλίου

κοινωνικοοικονομική τους ανάπτυξη (υπάρχει πολύ μικρή διαφοροποίηση της οικονομικής δραστηριότητας, η οποία βασίζεται κυρίως στον τουρισμό και τη γεωργία).

Το αίτημα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Σεβίλλης είχε διατυπωθεί επανειλημμένως από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, που θεωρούσαν ανέκαθεν ως μία από τις κορυφαίες προτεραιότητές τους τη διαμόρφωση μιας πραγματικής στρατηγικής υπέρ των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών.

Οι υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες και τα τρία ενδιαφερόμενα κράτη μέλη έχουν επίσης υποβάλει επανειλημμένα υπομνήματα στα ευρωπαϊκά όργανα, τα οποία απετέλεσαν αντικείμενο προσεκτικής εξέτασης εκ μέρους της Επιτροπής στο πλαίσιο των εταιρικών της σχέσεων με αυτές τις περιφέρειες. Πάνω σ' αυτή τη βάση η Επιτροπή προετοίμασε μια αναπτυξιακή στρατηγική για τις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες.

Η παρούσα ανακοίνωση περιλαμβάνει τις συστάσεις που περιλαμβάνονται στο έγγραφο των υπηρεσιών της Επιτροπής με τον τίτλο «Μία ενισχυμένη εταιρική σχέση για τις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες : απολογισμός και προοπτικές ».

Κατόπιν αυτού ή Επιτροπή ενέκρινε τρεις προτεραιότητες οι οποίες θα κατευθύνουν τη μελλοντική αναπτυξιακή στρατηγική υπέρ αυτών των περιφερειών : την ανταγωνιστικότητα, την δυνατότητα πρόσβασης και την εξάλειψη των άλλων δυσκολιών και τέλος την περιφερειακή ολοκλήρωση (η οποία περιλαμβάνει τη διάσταση της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων). Οι προτεραιότητες αυτές εναρμονίζονται με τις προσπάθειες που κάνει η Κοινότητα στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισσαβόνας και του Γκέτεμποργκ για μια Ευρωπαϊκή Ένωση που θα είναι ανταγωνιστική και θα επιδιώκει τη διαρκή οικονομική ανάπτυξη. Οι προτεραιότητες υπέρ των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών θα υλοποιηθούν με τη χρήση προνομιακών μέσων : με τα χρηματοδοτικά μέτρα της πολιτικής για την οικονομική και κοινωνική συνοχή και με τα μέσα των άλλων κοινοτικών πολιτικών.

Για την ανάπτυξη αυτού του σχεδίου δράσης η Επιτροπή προτίθεται να ενισχύσει την εταιρική σχέση συνεργαζόμενη συστηματικά με εκπροσώπους των άμεσα ενδιαφερόμενων εθνικών αρχών στο πλαίσιο των συναντήσεων της Επιτροπής με την επιτροπή παρακολούθησης των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών. Σκοπεύει επίσης να οργανώσει πολύ περισσότερες θεματικές συσκέψεις με τη συμμετοχή επαγγελματικών ενώσεων και μη κυβερνητικών οργανώσεων.

2. ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΡΙΤΗ ΕΚΘΕΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΟΧΗ

Η Επιτροπή ενέκρινε στις 18 Φεβρουαρίου 2004 την τρίτη έκθεση σχετικά με την οικονομική και κοινωνική συνοχή. Τα συμπεράσματα αυτής της έκθεσης περιλαμβάνουν τις προτάσεις της Επιτροπής για τη μεταρρύθμιση της πολιτικής της συνοχής μετά το 2006, η οποία περιλαμβάνει το γενικό πλαίσιο της μεταρρύθμισης της πολιτικής της συνοχής, το ειδικό πρόγραμμα αντιστάθμισης του πρόσθετου κόστους και το σχέδιο δράσης για την ευρύτερη γειτνίαση. Το μελλοντικό καθεστώς των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών εντάσσεται σε αυτό το πλαίσιο².

² Απόσπασμα των συμπερασμάτων της 3^{ης} έκθεσης σχετικά με τη συνοχή της 18/2/2004 : « Η Επιτροπή προτίθεται στο πλαίσιο του στόχου της σύγκλησης να εκπονήσει ένα ειδικό πρόγραμμα με σκοπό να αντισταθμίσει τις ειδικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες σύμφωνα με το άρθρο 299 παράγραφος 2 της συνθήκης και σύμφωνα με το αίτημα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου

2.1. Οι δράσεις στο γενικό πλαίσιο της μεταρρύθμισης της πολιτικής της συνοχής

Όσον αφορά τη δράση των διαρθρωτικών ταμείων προβλέπεται ότι επ' ευκαιρία της μεταρρύθμισης της μελλοντικής πολιτικής για τη συνοχή οι υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες θα είναι επιλέξιμες για καθέναν από τους στόχους ανάλογα με το επίπεδο της ανάπτυξής τους.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι είναι πολύ νωρίς για να προβλεφθεί το μελλοντικό καθεστώς των επτά υπεραπομακρυσμένων περιφερειών στο πλαίσιο της μεταρρυθμισμένης πολιτικής της συνοχής. Είναι γεγονός ότι η επιλεξιμότητα των διάφορων περιφερειών της Ένωσης με βάση τους στόχους αυτής της πολιτικής δεν θα μπορέσει να γίνει γνωστή παρά μόνο κατά την διάρκεια της έγκρισης των δημοσιονομικών προοπτικών με βάση τα στατιστικά δεδομένα που θα αφορούν το ΑΕΠ ανά κάτοικο κατά τα τρία τελευταία έτη τη στιγμή που θα ληφθεί η απόφαση. Εντούτοις όλες οι υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες προβλέπεται, με βάση τους τωρινούς ρυθμούς ανάπτυξής τους, ότι θα είναι επιλέξιμες για να λάβουν ενίσχυση στο πλαίσιο της μελλοντικής πολιτικής της συνοχής είτε βάσει του στόχου « Σύγκλιση » είτε βάσει του στόχου « Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση » και οπωσδήποτε βάσει του στόχου « Ευρωπαϊκή τοπική συνεργασία ».

Εξάλλου εκτός από τους κοινούς κανόνες προγραμματισμού, διαχείρισης, ελέγχου και αξιολόγησης των συγχρηματοδοτούμενων έργων η Επιτροπή θα προτείνει να διατηρηθεί στο πλαίσιο των μελλοντικών κανονισμών σχετικά με την πολιτική της συνοχής η προσαύξηση του ποσοστού παρέμβασης υπέρ των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών. Κατά συνέπεια το ανώτατο όριο των παρεμβάσεων που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο των προτεραιοτήτων « Σύγκλιση » και « Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση » θα ανέρχεται στο 85%.

2.2. Το ειδικό πρόγραμμα αντιστάθμισης του επιπρόσθετου κόστους

Στα συμπεράσματα της τρίτης έκθεσης σχετικά με τη συνοχή της 18^{ης} Φεβρουαρίου 2004 αναφέρεται ότι « (...) η Επιτροπή προτίθεται στο πλαίσιο του στόχου της σύγκλισης να εκπονήσει ένα ειδικό πρόγραμμα για την αντιμετώπιση των ειδικών δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες σύμφωνα με το άρθρο 299 παράγραφος 2 της συνθήκης και σύμφωνα με το αίτημα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Σεβίλλης, που έγινε στις 21 και 22 Ιουνίου 2002 ».

Η δράση στο πλαίσιο της πολιτικής της συνοχής θα πρέπει να γίνουν με στόχο τη μείωση των συνεπειών που προκαλούνται από τα μειονεκτήματα που προβλέπονται από το άρθρο 299 παράγραφος 2 της συνθήκης και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας αυτών των απομονωμένων οικονομιών.

Ο απολογισμός των μέτρων που έλαβε η Ένωση υπέρ των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών είναι μεν πολύ θετικός αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν οι αιτίες που παρεμποδίζουν την ανάπτυξη και την ολοκλήρωση που παρατηρείται στις άλλες περιφέρειες της Ευρώπης. Η δυσκολία πρόσβασης των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών καθώς και η

της Σεβίλλης της 21^{ης} και 22^{ης} Ιουνίου 2002. Επιπλέον μία δράση «ευρύτερης γειννίαςης» με στόχο τη διευκόλυνση της συνεργασίας με τις γειτονικές χώρες θα ενσωματωθεί στα νέα προγράμματα της «ευρωπαϊκής τοπικής συνεργασίας». Σύμφωνα με το αίτημα του Συμβουλίου η Επιτροπή θα παρουσιάσει προσεχώς μια έκθεση η οποία θα αφορά μία συνολική στρατηγική για τις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες».

μειωμένη ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεών τους σε σύγκριση με τις δυνατότητες που παρέχει η μεγάλη αγορά εξακολουθούν να υπάρχουν.

Παρά το γεγονός ότι η σταδιακή εξάλειψη των εμπορικών εμποδίων στο εσωτερικό της ευρωπαϊκής κοινής αγοράς ενίσχυσε τις οικονομίες κλίμακας και τις εξωτερικές οικονομίες των περισσότερων ευρωπαϊκών περιφερειών, τα φυσικά εμπόδια στις συναλλαγές τα οποία εξακολουθούν να υπάρχουν στις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες εξασθενίζουν τη θέση των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες σε αυτές τις περιοχές σε σχέση με τις περιφέρειες οι οποίες έχουν πλήρη πρόσβαση στην κοινοτική αγορά. Οι επιχειρήσεις των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών παραμένουν εγκλωβισμένες σε μια περιορισμένη, κατακερματισμένη και απομακρυσμένη τοπική αγορά που δεν επιτρέπει την ανάπτυξη ανάλογων οικονομικών κλίμακας και εξωτερικών οικονομιών.

Εξάλλου φαίνεται ότι ορισμένες κοινοτικές πολιτικές δεν λαμβάνουν επαρκώς υπόψη τους τις ιδιαιτερότητες των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών. Η ακαταλληλότητα ορισμένων κοινοτικών μέσων οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι σχεδιάστηκαν με βάση το συνολικό κοινοτικό πρόγραμμα χωρίς να ληφθεί υπόψη η ειδική διάσταση των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών. Αυτό αφορά λίγο ή πολύ τρεις τομείς: το περιβάλλον, τις μεταφορές και την εσωτερική αγορά.

Όσον αφορά τη διαρκή ανάπτυξη οι υποχρεώσεις σχετικά με τη διατήρηση του περιβάλλοντος έχουν ενσωματωθεί σε όλες τις κοινοτικές πολιτικές μέσα σε ένα πνεύμα συνέργιας. Στην προσπάθειά τους για τη διατήρηση του οικοσυστήματός τους οι υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες διαθέτουν στο πλαίσιο των περιφερειακών τους προγραμμάτων σημαντικές πιστώσεις για την ανάπτυξη των κατάλληλων υποδομών που έχουν σχέση με το περιβάλλον. Επειδή πρόκειται για τον σεβασμό των περιβαλλοντικών ανησυχιών, θα πρέπει να επισημανθεί ότι ορισμένες υποχρεώσεις εξακολουθούν να είναι δυσανάλογες αν ληφθεί υπόψη η μεγάλη απόσταση και η χαμηλή ποιότητα του εδάφους των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών. Αυτό σημαίνει ότι ορισμένες κατηγορίες αποβλήτων δεν μπορούν να τύχουν επεξεργασίας επιτόπου και πρέπει να αποσταλούν προς τα κέντρα επεξεργασίας που βρίσκονται στην ευρωπαϊκή ήπειρο. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη συστηματική αύξηση του κόστους που επιβαρύνει μόνο τις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες.

Η αναδιατύπωση των προσανατολισμών σχετικά με τα διευρωπαϊκά μεταφορικά δίκτυα (RTE-T) εντάσσεται σε μια λογική η οποία είναι προφανώς επικεντρωμένη στο δίκτυο της ευρωπαϊκής ηπείρου με την προοπτική της διεύρυνσης. Επίσης, παρά το γεγονός ότι το διευρωπαϊκό μεταφορικό δίκτυο έχει ως στόχο του την καλύτερη ενσωμάτωση των κεντρικών και περιφερειακών περιοχών της ΕΕ μέσω της ενίσχυσης των συνδέσεων υψηλής μεταφορικής ικανότητας προκειμένου να διατηρηθεί η ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας, οι υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες παραμένουν απομονωμένες και απομακρυσμένες από τις τοπικές τους αγορές χωρίς να θεωρούνται ως έργα προτεραιότητας τα έργα διασύνδεσης των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών με την ευρωπαϊκή ήπειρο. Η χρηματοδότηση των μεταφορικών υποδομών από τα διαρθρωτικά ταμεία λύνει μεν το πρόβλημα της κατασκευής σύγχρονων υποδομών με υψηλή μεταφορική ικανότητα αλλά δεν λύνει τα προβλήματα της εσωτερικής πρόσβασης, του πρόσθετου κόστους που οφείλεται στη γεωγραφική θέση των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών, του περιορισμένου ανταγωνισμού και της απουσίας διατροφικού ανταγωνισμού στις υπόλοιπες ηπειρωτικές περιφέρειες.

Το τελευταίο παράδειγμα αφορά τη διαδικασία της οικοδόμησης της ενιαίας αγοράς η οποία δεν είχε τις αναμενόμενες επιπτώσεις σ' αυτές τις απομακρυσμένες περιφέρειες. Η οικονομική

απελευθέρωση ορισμένων τομέων και συγκεκριμένα των υπηρεσιών γενικού χαρακτήρα επηρέασε κάπως τον ανταγωνισμό και τις τιμές αυτών των υπηρεσιών στις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες. Λόγω της στενότητας των αγορών τους δημιουργήθηκαν μονοπωλιακές καταστάσεις που παρεμπόδισαν την ανταγωνιστικότητα του συνόλου της οικονομίας των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών και προκάλεσαν πληθωριστικά φαινόμενα. Εξάλλου, η διατήρηση των συστημάτων συμψηφισμού για την εφαρμογή ενός ομοιογενούς συστήματος τιμών σε όλες τις εθνικές επικράτειες έγινε ακόμη πιο δύσκολη. Δεν πρέπει εντούτοις να βγει το συμπέρασμα ότι δεν θα πρέπει να συνεχιστεί αυτή η προσπάθεια απελευθέρωσης στις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες, αλλά μάλλον ότι θα πρέπει να ενισχυθεί με την προσφυγή στα διαθέσιμα εθνικά και κοινοτικά μέσα προκειμένου να βελτιωθεί ο ανταγωνισμός (βλ. άρθρα 81 και 82 της συνθήκης ΕΚ, οι υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας ή άλλα μέσα ρυθμισμένης απελευθέρωσης).

Τα στοιχεία αυτά συνηγορούν υπέρ της δημιουργίας ενός ειδικού προγράμματος εξάλειψης των δυσκολιών που συναντούν οι υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες με βάση τις ιδιαιτερότητές τους. Το πρόγραμμα αυτό θα μπορούσε να χρηματοδοτηθεί από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) στο πλαίσιο των δημοσιονομικών προοπτικών για την περίοδο 2007 – 2013. Οι επιδιωκόμενοι στόχοι σε πρώτη φάση είναι η μείωση των δυσκολιών πρόσβασης αυτών των περιφερειών όχι μόνο σε σχέση με την ευρωπαϊκή ήπειρο αλλά και ανάμεσα στις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες και στο εσωτερικό της επικράτειάς τους και σε δεύτερη φάση η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεών τους. Οι στόχοι του προγράμματος αφορούν τους τρεις ακόλουθους τομείς :

- (1) **Τη δυσκολία πρόσβασης που οφείλεται στη μεγάλη απόσταση, στον κατακερματισμό και στη μορφολογία του εδάφους τους :** ο στόχος που θα επιδιωχθεί θα είναι η μείωση των επιπτώσεων των βασικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν αυτές οι περιφέρειες, δηλαδή της μεγάλης απόστασης, του κατακερματισμού και την αντίξοχη μορφολογία του εδάφους, που θα έχει ως συνέπεια τη βελτίωση της οικονομικής πρόσβασης αυτών των περιφερειών στην κοινοτική αγορά. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στις μεταφορές εμπορευμάτων, στον εφοδιασμό με ενέργεια και στην πρόσβαση στα δίκτυα και στις υπηρεσίες των τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας.
- (2) **Τη στενότητα της περιφερειακής αγοράς, τις μεγάλες επιβαρύνσεις και την απουσία ή την ανεπάρκεια οικονομικής διαφοροποίησης :** ο επιδιωκόμενος στόχος είναι να ληφθούν υπόψη τα πολλά προβλήματα που έχουν σχέση με το περιορισμένο μέγεθος των αγορών αυτών των περιφερειών. Όσον αφορά το πρόβλημα της ανεπαρκούς οικονομικής διαφοροποίησης μεγάλη ενίσχυση θα δοθεί στους καινοτομικούς τομείς με δράσεις στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας (γι' αυτές που δεν έχουν ήδη αποτελέσει αντικείμενο χρηματοδότησης βάσει του προγράμματος πλαισίου για την έρευνα και την ανάπτυξη ή στο πλαίσιο της πολιτικής της συνοχής), της κατάρτισης του ανθρώπινου κεφαλαίου ή της προώθησης τοπικών παραγωγών εκτός αυτών των περιφερειών.
- (3) **Τα κλιματολογικά και περιβαλλοντικά προβλήματα (στα οποία περιλαμβάνονται οι κυκλώνες, τα ηφαίστεια και οι σεισμοί) και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας :** οι δράσεις θα πρέπει να έχουν ως στόχο την αξιοποίηση των περιβαλλοντικών συνθηκών, την επεξεργασία των αποβλήτων και τη διόρθωση του επιπρόσθετου κόστους που οφείλεται στις ειδικές κλιματολογικές συνθήκες.

Οι τρόποι παρέμβασης αυτού του προγράμματος θα προσδιοριστούν με μεγάλη ακρίβεια. Κατά γενικό κανόνα οι εφαρμοζόμενες αρχές οι οποίες προκύπτουν από το γενικό πλαίσιο της μεταρρύθμισης της πολιτικής της συνοχής θα ισχύουν και για το ειδικό πρόγραμμα για τις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες: προγραμματισμός, εταιρική σχέση, προσθετικότητα, αξιολόγηση και συντονισμός με τα άλλα υφιστάμενα κοινοτικά χρηματοδοτικά μέσα. Εξάλλου, θα εξασφαλιστεί ο σεβασμός των κοινοτικών πολιτικών (και συγκεκριμένα της πολιτικής που αφορά τον ανταγωνισμό και των κανόνων που αφορούν τις δημόσιες συμβάσεις).

Η Επιτροπή θα προτείνει την προσαρμογή των κανόνων επιλεξιμότητας των δαπανών στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ βάσει του άρθρου 299 παράγραφος 2 της συνθήκης προκειμένου να λαμβάνονται υπόψη οι λειτουργικές ενισχύσεις για τον συνυπολογισμό του επιπρόσθετου κόστους. Όσον αφορά ειδικότερα τις μεταφορικές δραστηριότητες η Επιτροπή θα μπορούσε να πάρει μία θέση που θα είχε ως στόχο να επιτρέπεται η συγχρηματοδότησή τους αλλά θα είναι περιορισμένη μόνο στις δραστηριότητες που αφορούν τις διασυνδέσεις εντός των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών και ανάμεσα στις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες της ίδιας γεωγραφικής ζώνης.

Το ανώτατο ποσοστό της συγχρηματοδότησης θα μπορούσε να φθάσει το 50% του συνολικού επιλέξιμου κόστους.

Για να έχει πραγματική οικονομική επίπτωση το ειδικό πρόγραμμα στις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες θα πρέπει οι χορηγούμενες κοινοτικές πιστώσεις να μην υποκαθιστούν τις δημόσιες ή παρεμφερείς διαρθρωτικές δαπάνες των ενδιαφερόμενων κρατών μελών.

2.3. Το σχέδιο δράσης για την ευρύτερη γειτνίαση

Η τρίτη έκθεση σχετικά με τη συνοχή της 18^{ης} Φεβρουαρίου 2004 αναφέρει ότι μία δράση «ευρύτερης γειτνίασης» που έχει ως στόχο τη διευκόλυνση της συνεργασίας των γειτονικών χωρών θα ενσωματωθεί στα νέα προγράμματα «ευρωπαϊκής τοπικής συνεργασίας».

Πράγματι μία από τις πιο ελπιδοφόρες παρεμβάσεις της Ένωσης είναι η ενίσχυση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δεσμών των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών με τα γειτονικά εδάφη. Ο επιδιωκόμενος στόχος συνίσταται στη διεύρυνση του φυσικού χώρου κοινωνικοοικονομικής και πολιτιστικής επιρροής των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών (στην οποία περιλαμβάνονται και τα θέματα της μετανάστευσης) μέσω της μείωσης των εμποδίων που περιορίζουν τις δυνατότητες συναλλαγών με το γεωγραφικό περιβάλλον αυτών των περιφερειών, οι οποίες βρίσκονται μεν μακριά από την ευρωπαϊκή ήπειρο αλλά είναι πολύ κοντά στις γεωγραφικές αγορές της Καραϊβικής, της Αμερικής και της Αφρικής και συγκεκριμένα στις χώρες ΑΚΕ³.

Με αυτή την προοπτική θα πρέπει να προωθηθεί το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών και η διακίνηση των προσώπων κατά τρόπο αρμονικό ώστε να διευκολύνεται επίσης και η ανταλλαγή εμπειριών. Η Επιτροπή προτείνει να βασίζεται το σχέδιο δράσης για την ευρύτερη γειτνίαση σε 2 μεγάλους άξονες: (1) στη διεθνή και διασυνοριακή συνεργασία και (2) στις εμπορικές συναλλαγές και τα τελωνειακά μέτρα. Εξάλλου το σχέδιο δράσης για την ευρύτερη γειτνίαση θα πρέπει να συνοδεύεται από μία εκστρατεία ευαισθητοποίησης του συνόλου των ενδιαφερόμενων φορέων, στους οποίους περιλαμβάνονται οι αντιπροσωπείες της Επιτροπής

³ Χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού, συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας εταιρικής σχέσης ΑΚΕ – ΕΚ που υπεγράφη στο Κοτονού στις 23 Ιουνίου 2000 (ΕΕ L 317 της 15.12.2000, σ. 3).

στις τρίτες χώρες, σχετικά με την πρόκληση που αντιμετωπίζουν οι υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες και οι χώρες της γεωγραφικής τους ζώνης.

2.3.1 Διεθνής και διασυνοριακή συνεργασία

Η Επιτροπή έχει μελετήσει τόσο τον τρόπο βελτίωσης της συνεργασίας ανάμεσα στις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες και στους γειτόνους τους όσο και τους τομείς προτεραιότητας αυτής της συνεργασίας.

Στο πλαίσιο του στόχου της « ευρωπαϊκής τοπικής συνεργασίας » της μεταρρυθμισμένης πολιτικής για τη συνοχή η Επιτροπή προτείνει την ενίσχυση της διεθνούς και διασυνοριακής συνεργασίας προς όφελος των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών. Επίσης ένα μέρος των ποσών που διατίθεται για τη διασυνοριακή συνεργασία στις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες θα μπορούσε να διατεθεί για έργα που εκτελούνται σε γειτονικές τρίτες χώρες (όπως είναι οι χώρες « ΑΚΕ » και οι χώρες της λεκάνης της Μεσογείου). Αυτή η παρέκκλιση από τους περιφερειακούς κανόνες επιλεξιμότητας θα μπορούσε να γίνει βάσει του άρθρου 299 παράγραφος 2 της συνθήκης. Είναι άλλωστε δικαιολογημένη ενόψει των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες και ενόψει της αποτελεσματικότητας της συνεργασίας.

Εξάλλου τα προγράμματα συνεργασίας θα μπορούσαν να συντονιστούν στο επίπεδο του προγραμματισμού και της εκτέλεσης με τα περιφερειακά ενδεικτικά προγράμματα (ΠΕΠ) που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης (ΕΤΑ) στις χώρες « ΑΚΕ ». Στην περίπτωση των υπερπόντιων χωρών και εδαφών (ΥΧΕ), όπου δεν υπάρχουν ΠΕΠ, τις χρηματοδοτούμενες δράσεις θα μπορούσαν να τις ζητήσουν οι αρχές των ΥΧΕ και να τις εντάξουν στο πλαίσιο της συνεργασίας που προβλέπεται από την απόφαση για τη σύνδεση των ΥΧΕ με την ΕΕ⁴. Τέλος η ενδεχόμενη ενσωμάτωση του ΕΤΑ στον προϋπολογισμό θα επιτρέψει την ενίσχυση αυτής της στρατηγικής συντονισμού δίνοντας τη δυνατότητα να διατεθούν κάποιες πιστώσεις στο πλαίσιο των ΠΕΠ για την ενίσχυση της συνεργασίας ανάμεσα στις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες και στις χώρες « ΑΚΕ ».

Όσον αφορά τους κανόνες διαχείρισης δεν θα υπάρξει ειδική εξαίρεση από το σύστημα διαχείρισης που προβλέπεται για το σύνολο του στόχου της συνεργασίας που αφορά τη μεταρρύθμιση εκτός από τις δύο ακόλουθες περιπτώσεις βάσει του άρθρου 299 παράγραφος 2 της συνθήκης :

- Στην περίπτωση των παρεμβάσεων του ΕΤΠΑ στις τρίτες χώρες οι εθνικές αρχές των ενδιαφερόμενων κρατών μελών θα είναι οικονομικά υπεύθυνες για την εφαρμογή και την τήρηση των διατάξεων της συνθήκης και των πράξεων που έχουν θεσπιστεί βάσει αυτής καθώς και για τις κοινοτικές πολιτικές και δράσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται αυτές που αφορούν τους κανόνες ανταγωνισμού, τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων καθώς και την προστασία και τη βελτίωση του περιβάλλοντος στο πλαίσιο της εκτέλεσης των έργων.
- Επιπλέον θα πρέπει να προβλεφθεί μία περιορισμένη κοινοτική παρέμβαση στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ που θα επιτρέπει την χρηματοδότηση των λειτουργικών ενισχύσεων. Θα πρόκειται, μετά από μία μελέτη ανά περίπτωση, μόνο για ενισχύσεις εκκίνησης υπέρ της μεταφορικής υπηρεσίας ανάμεσα στις υπεραπομακρυσμένες

⁴ Απόφαση του Συμβουλίου της 27.11.2001 (ΕΕ L 314 της 30.11.2001, σ. 1).

περιφέρειες και στις γειτονικές τρίτες χώρες. Οι ενισχύσεις αυτές θα είναι πολύ συγκεκριμένες ώστε να αποφευχθεί η στρέβλωση του ανταγωνισμού με τους μη κοινοτικούς μεταφορείς σε συγκεκριμένες γραμμές και να μην υπάρξει αντίδραση από τις ενδιαφερόμενες τρίτες χώρες.

Οι δράσεις προτεραιότητας του στόχου « ευρωπαϊκή τοπική συνεργασία » στις οποίες θα πρέπει να δοθεί έμφαση είναι οι ακόλουθες :

- Η διευκόλυνση των συναλλαγών που έχουν σχέση με τις μεταφορές, τις υπηρεσίες και τις τεχνολογίες πληροφόρησης και επικοινωνίας. Θα πρέπει να βελτιωθεί η συμμόρφωση προς τις συμφωνίες και τα προγράμματα που ήδη υπάρχουν.
- Η διευκόλυνση της διακίνησης των προσώπων : για να είναι αποτελεσματική η συνεργασία θα πρέπει να βασίζεται στη διευκόλυνση της κυκλοφορίας των υπηκόων των γειτονικών τρίτων χωρών. Αυτή η διευκόλυνση των μετακινήσεων ελπίζεται ότι θα ευνοήσει την οικονομική ολοκλήρωση των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών μέσα στη γεωγραφική τους ζώνη και θα επιτρέψει στις γειτονικές χώρες να αντλήσουν το μεγαλύτερο δυνατό όφελος απ' αυτή τη συνεργασία προκειμένου να αποτυγχθούν.

Στο πλαίσιο αυτών των συναλλαγών θα πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη και το πρόβλημα της καταπολέμησης της λαθρομετανάστευσης. Οι γενικές δράσεις που οραματίζεται ήδη η Επιτροπή στο πλαίσιο της πολιτικής στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων για τα εδάφη που διέπονται από τη σύμβαση του Σέγκεν – ευρωπαϊκή υπηρεσία που έχει ως στόχο να βελτιώσει τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας, πρόγραμμα τεχνικής και οικονομικής ενίσχυσης στις τρίτες χώρες στον τομέα του ασύλου και της μετανάστευσης⁵ και προπαρασκευαστικές ενέργειες κατά τα έτη 2004 και 2005 για τα ενιαία προγράμματα επαναπατριsmού – θα δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στις ειδικές ανάγκες των υπεραπομακρυσμένων περιοχών και των γειτονικών κρατών. Τέλος θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο της συνεργασίας με τα κράτη « ΑΚΕ » της Καραϊβικής και του Ινδικού Ωκεανού τα μεταναστευτικά ρεύματα (βλ. άρθρο 13 παράγραφος 4 της συμφωνίας του Κοτονού).

- Η ανταλλαγή εμπειριών σε θέματα περιφερειακής ολοκλήρωσης : για να έχει το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα η εμπορική πτυχή αυτού του σχεδίου δράσης (βλ. παρακάτω), η συνεργασία θα πρέπει επίσης να αφορά τις ανταλλαγές εμπειριών σε θέματα περιφερειακής ολοκλήρωσης και την ενίσχυση της οικονομικής συνεργασίας και των εμπορικών συναλλαγών ανάμεσα στις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες και στις γειτονικές τους χώρες. Στόχος είναι η έγκαιρη σύναψη συμφωνιών οικονομικής εταιρικής σχέσης ανάμεσα στις χώρες ΑΚΕ, επειδή οι υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες έχουν κάθε συμφέρον να συμμετάσχουν στην τρέχουσα διαδικασία περιφερειακής ολοκλήρωσης εντός των γεωγραφικών τους ζωνών.

⁵ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 491/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 10^{ης} Μαρτίου 2004 για τη θέσπιση προγράμματος χρηματοδοτικής και τεχνικής βοήθειας προς τρίτες χώρες στους τομείς της μετανάστευσης και του ασύλου (AENEAS). ΕΕ L 80 της 18.3.2004, σ. 1.

2.3.2 Οι δράσεις στο πλαίσιο της εμπορικής και τελωνειακής πολιτικής

Η εμπορική πολιτική μπορεί να συμβάλει στην καλύτερη ενσωμάτωση των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών στην περιφερειακή οικονομία τόσο στους τομείς των αγαθών και των υπηρεσιών όσο και στους άλλους τομείς που έχουν σχέση με το εμπόριο (δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, υγειονομικά και φυτοϋγειονομικά μέτρα, κλπ). Θα πρέπει να γίνει διάκριση ανάμεσα στις συμφωνίες με τις χώρες ΑΚΕ και στις άλλες συμφωνίες και στα άλλα μέτρα της Ένωσης.

- (1) **ΑΚΕ :** Η συμφωνία του Κοτονού προβλέπει τη σύναψη συμφωνιών οικονομικής εταιρικής σχέσης « ΑΚΕ-ΕΕ » που θα καθιερώσουν από τώρα μέχρι το τέλος του 2007 μία ενισχυμένη οικονομική και εμπορική συνεργασία και θα προβλέπουν ζώνες ελεύθερων συναλλαγών ανάμεσα στις χώρες « ΑΚΕ » (μέσω μεγάλων εμπορικών εταιριών) και στην Ευρωπαϊκή Ένωση σύμφωνα με τους κανόνες του ΠΟΕ. Ο βασικός στόχος της ΕΕ με αυτές τις συμφωνίες είναι η ενίσχυση της σταδιακής οικονομικής ολοκλήρωσης των κρατών « ΑΚΕ » ώστε να προωθηθεί η αειφόρος ανάπτυξή τους. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να γίνει προσπάθεια ενίσχυσης των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών.

Θα πρέπει συνεπώς να ληφθούν υπόψη τα ειδικά συμφέροντα των υπεραπομακρυσμένων περιοχών στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων των συμφωνιών οικονομικής εταιρικής σχέσης « ΑΚΕ-ΕΕ ». Για να γίνει αυτό θα πρέπει προηγουμένως να προσδιοριστούν επακριβώς τα συμφέροντα κάθε υπεραπομακρυσμένης περιφέρειας στο πλαίσιο των περιφερειακών εμπορικών συναλλαγών λαμβανομένης υπόψη της οικονομικής συμπληρωματικότητας των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών και των χωρών ΑΚΕ. Προς το σκοπό αυτό η Επιτροπή θα προσκαλέσει τις περιφέρειες και τα κράτη μέλη να τις κοινοποιήσουν τους τομείς και τα είδη των συναλλαγών που θεωρούν σημαντικά για τις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες. Η Επιτροπή θα αξιολογήσει αυτές τις κοινοποιήσεις στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της. Η ίδια ενέργεια θα μπορούσε να γίνει για το εμπόριο υπηρεσιών και για τους τομείς που έχουν σχέση με το εμπόριο προκειμένου να εντοπισθούν τα ειδικά συμφέροντα των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών.

Αυτό το νέο πλαίσιο ενισχυμένων εμπορικών σχέσεων θα πρέπει να παρακινήσει τις υπεραπομακρυσμένες γαλλικές περιφέρειες και τις Κανάριες Νήσους να εξετάσουν επίσης το ενδεχόμενο συντονισμού των εμπορικών και τελωνειακών μέσων καθώς και των φορολογικών μέσων όπως είναι η εισφορά θαλάσσης και το « Arbitrio sobre las Importaciones y Entregas de Mercancías en las Islas Canarias ».

- (2) **Άλλες συμφωνίες και άλλα μέτρα :** Όσον αφορά τις νέες προτιμησιακές συμφωνίες της ΕΕ με άλλες τρίτες χώρες η Επιτροπή θα προβεί σε μία ανάλυση των επιπτώσεων αυτών των συμφωνιών στην οικονομία των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών. Η Επιτροπή θα βγάλει τα συμπεράσματα σχετικά με τα μέτρα που μπορούν να λάβουν οι υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες προκειμένου να μπορέσουν να προωθήσουν τις οικονομικές και εμπορικές τους δραστηριότητες και να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της προσαρμογής καθώς και τα άλλα θέματα που προκύπτουν από τα μέτρα και τις συμφωνίες εμπορικού χαρακτήρα.

Στο πλαίσιο αυτό η Επιτροπή είναι έτοιμη να εξετάσει το ενδεχόμενο της μείωσης των δασμών ή ακόμη και την κατάργηση του κοινού δασμολογίου ώστε να μπορέσουν οι

υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες να εφοδιαστούν με μη γεωργικές πρώτες ύλες για να διευκολυνθεί η παραγωγή τους. Εξάλλου σε ειδικές και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις η Επιτροπή είναι διατεθειμένη να εξετάσει το ενδεχόμενο προσωρινής αναστολής της εφαρμογής του κοινού δασμολογίου στους ίδιους τομείς. Όσον αφορά τα αλιευτικά προϊόντα η τυχόν προσωρινή αναστολή του κοινού δασμολογίου θα αφορά τα προϊόντα που προορίζονται για την τοπική αγορά. Για να ευνοηθεί η περιφερειακή ολοκλήρωση θα πρέπει να εξετασθεί εάν είναι διαθέσιμες εντός της οικείας γεωγραφικής ζώνης οι πρώτες ύλες για τις οποίες ζητείται η αναστολή της εφαρμογής του δασμολογίου.

3. Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΣΤΙΣ ΑΛΛΕΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Τα μέσα που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο των άλλων κοινοτικών πολιτικών συμβάλλουν στο να δημιουργηθεί η αναπτυξιακή στρατηγική σε σχέση με τις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες και συμπληρώνουν κατά τρόπο αρμονικό το σχέδιο δράσης για την ευρύτερη γειτνίαση.

3.1. Οι δράσεις σχετικά με την ανταγωνιστικότητα και την ανάπτυξη

Στις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες η ύπαρξη πρόσθετου κόστους παραγωγής οφείλεται στα μειονεκτήματα των περιοχών αυτών, τα οποία παρεμποδίζουν σημαντικά την ανάπτυξη ορισμένων τομέων. Σε επίπεδο τοπικής οικονομίας αυτό το επιπρόσθετο κόστος επηρεάζει τους περισσότερους παραγωγικούς τομείς αγαθών και υπηρεσιών με συνέπεια να είναι πολύ περιορισμένη η διαφοροποίηση, να παρατηρείται αδυναμία της οικονομίας να δημιουργεί θέσεις εργασίας και να υπάρχει πολύ μεγάλη εξάρτηση σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρωπαϊκή Ένωση. Το Συμβούλιο αναγνώρισε αυτά τα οικονομικά μειονεκτήματα με την θέσπιση δύο ειδικών φορολογικών καθεστώτων για τις Κανάριες Νήσους και τα υπερπόντια γαλλικά διαμερίσματα : του φόρου « Arbitrio sobre las Importaciones y Entregas de Mercancías en las Islas Canarias » του 2001 και της εισφοράς θαλάσσης κατά το 2004.

- **Η ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου αποτελεί τον βασικότερο παράγοντα για την επίτευξη οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.** Το ανθρώπινο κεφάλαιο αποτελεί ένα βασικό παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας στην κοινωνία της γνώσης. Μια μεγάλη ώθηση λοιπόν θα πρέπει να δοθεί σ' αυτό τον τομέα. Οι υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες καλούνται να παρακολουθούν σε τοπικό επίπεδο τις ιδιαιτερότητες και την εξέλιξη των δικών τους αγορών εργασίας και να καταστρώσουν μία στρατηγική σε περιφερειακό επίπεδο για την απασχόληση. Οι καινοτομικές δράσεις που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο δεν έχουν αποτελέσει μέχρι τώρα αντικείμενο ζήτησης εκ μέρους των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών. Η Επιτροπή προτρέπει έντονα αυτές τις περιφέρειες να εκμεταλλευθούν αυτή τη δυνατότητα στο μέλλον.

Οι υπηρεσίες γενικού χαρακτήρα παίζουν αποφασιστικό ρόλο στην υλοποίηση των στόχων που επιδιώκει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ύπαρξη ενός δικτύου υπηρεσιών γενικού ενδιαφέροντος αποτελεί ένα βασικό στοιχείο της κοινωνικής συνοχής. Η διαθεσιμότητα αποτελεσματικών υπηρεσιών στις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες αποτελεί μία βασική προϋπόθεση για την πραγματοποίηση παραγωγικών δραστηριοτήτων, τόσο για τις επιχειρήσεις που τις χρησιμοποιούν όσο και για όσους εργάζονται σ' αυτές τις περιφέρειες.

Οι περιφέρειες αυτές επειδή βρίσκονται μακριά από την ευρωπαϊκή ήπειρο και είναι απομονωμένες μέσα στην γεωγραφική τους ζώνη υφίστανται τις συνέπειες της ιδιαιτερότητας των αγορών τους, που είναι πολύ μικρές, με συνέπεια να μην υπάρχει πραγματικός ανταγωνισμός ανάμεσα στους διάφορους δημόσιους ή ιδιωτικούς οικονομικούς παράγοντες. Μόνο οι δυνάμεις της αγοράς σ' αυτές τις περιοχές δεν επαρκούν ώστε να γίνει η καλύτερη δυνατή κατανομή των πόρων προς όφελος της κοινωνίας. Καλό θα ήταν να γίνει μια λεπτομερής ανάλυση του τρόπου λειτουργίας κάθε τομέα των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών.

Η λειτουργία των διάφορων τομέων στις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες, όπως π.χ. του τομέα των μεταφορικών υπηρεσιών, των τηλεπικοινωνιών (σταθερής και κινητής τηλεφωνίας) ή του τομέα του ηλεκτρισμού και του φυσικού αερίου θα αποτελέσει αντικείμενο μιας εμπειριστατωμένης εξέτασης στο πλαίσιο μιας ομάδας εργασίας η οποία θα είναι επιφορτισμένη με τη διατύπωση των κατάλληλων προτάσεων.

Η καινοτομία, η κοινωνία της πληροφόρησης, η έρευνα και η τεχνολογική ανάπτυξη : η Επιτροπή δεσμεύεται ότι θα ληφθεί υπόψη η ειδική κατάσταση των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών στο πλαίσιο της επίτευξης των στόχων της στρατηγικής της Λισσαβόνας. Οι μεταρρυθμίσεις που θα γίνουν θα πρέπει να επιτρέψουν σ' αυτές τις περιφέρειες, που βρίσκονται μακριά από την ευρωπαϊκή ήπειρο, να βελτιώσουν τις οικονομικές τους επιδόσεις, να επιταχύνουν τους ρυθμούς ανάπτυξής τους, να δημιουργήσουν απασχόληση και να απομακρύνουν τους κινδύνους αποκλεισμού.

Οι επιχειρήσεις των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών καλούνται να βγουν από την απομόνωση και να αντιμετωπίσουν καλύτερα τις πιέσεις που ασκούνται στις αγορές υιοθετώντας μία αποτελεσματική καινοτομική πολιτική - η οποία θα μπορούσε να ασκηθεί υπό τη μορφή παρεμβάσεων υπό την ευρεία έννοια του όρου - ενσωμάτωσης στις δικές τους παραγωγικές διαδικασίες ιδεών που προέρχονται από άλλους τομείς δραστηριότητας και διαφοροποίησης των προϊόντων και των υπηρεσιών ώστε να ανταποκρίνεται η προσφορά στη ζήτηση μέσα στις νέες αγορές, οι οποίες παραμένουν ανεκμετάλλευτες μέχρι σήμερα.

Η Επιτροπή καλεί τις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες να υποβάλουν ένα ειδικό πρόγραμμα για « Καινοτομικές δράσεις » και να εντάξουν σ' αυτό και άλλες ευρωπαϊκές περιφέρειες που έχουν παρόμοια προβλήματα με αυτά που αντιμετωπίζουν οι υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες (τα νησιά, οι μικρές περιφέρειες, οι τουριστικές ζώνες, κλπ) ή που χρησιμοποιούν καινοτομικές προσεγγίσεις οι οποίες θα μπορούσαν να εφαρμοστούν και στις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες (πρόσβαση στο Διαδίκτυο μέσω γραμμών υψηλής ταχύτητας, δορυφόρων, κλπ). Κατ' αυτό τον τρόπο η Επιτροπή συγχρηματοδοτεί ειδικά προγράμματα που αφορούν τη δημιουργία και τη λειτουργία δικτύων στα οποία συμμετέχουν τουλάχιστον πέντε περιφέρειες από τουλάχιστον πέντε κράτη μέλη.

Επειδή πρόκειται για νέες τεχνολογίες πληροφόρησης και επικοινωνίας και συγκεκριμένα για τον έλεγχο του κόστους των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, η Επιτροπή θα φροντίσει ώστε κατά την περίοδο 2003-2005 οι υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες να μην υποφέρουν από πρακτικές που δημιουργούν διακρίσεις και θα ενθαρρύνει τη μείωση των τιμών μέσω της βελτίωσης του ανταγωνισμού. Σύντομα

επίσης θα ξεκινήσει μια μελέτη σχετικά με τα εμπόδια πρόσβασης στις τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες που αντιμετωπίζουν οι υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες. Ταυτόχρονα η Επιτροπή θα συνεχίσει να δίνει κατευθύνσεις προκειμένου να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα της οδηγίας σχετικά με τις « τηλεπικοινωνίες » στις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες, να βελτιωθεί η πρόσβαση στα δίκτυα ευρείας ζώνης και να εξαλειφθούν οι διακρίσεις όσον αφορά τις τιμές.

Ελπίζει ότι οι κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τα κριτήρια και τους κανόνες χορήγησης πιστώσεων από τα Διαρθρωτικά Ταμεία για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες της 28^{ης} Ιουλίου 2003⁶ θα επιτρέψουν την ανάληψη πρωτοβουλιών για την εγκατάσταση δικτύων ευρείας ζώνης στις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες και την παροχή υπηρεσιών σε προσιτές τιμές εντός των περιφερειών αυτών. Υπό το ίδιο πνεύμα ένα από τα « επείγοντα έργα » στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας για την ανάπτυξη⁷ αφορά την ευρωπαϊκή κάλυψη των υπανάπτυκτων και αγροτικών περιφερειών. Το έργο αυτό είναι επιλέξιμο για χρηματοδότηση από τα Διαρθρωτικά Ταμεία κατά την περίοδο 2000-2006.

Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της Λισσαβόνας και να ενσωματωθούν οι υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες στον ευρωπαϊκό χώρο της έρευνας θα πρέπει να αυξηθούν σημαντικά οι δραστηριότητες έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης στους τομείς οι οποίοι παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον γι' αυτές τις περιφέρειες. Το πρόγραμμα πλαίσιο για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη παρέχει στις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες πολλές ευκαιρίες αύξησης των δυνατοτήτων τους για έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη μέσω της συμμετοχής σε έργα ή ενέργειες συντονισμού των ερευνητικών και καινοτομικών προγραμμάτων σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο (πρόγραμμα ERA-NET που είναι ανοικτό στις περιφέρειες) καθώς και σε δράσεις που έχουν ως στόχο τις υποδομές της έρευνας. Η σημερινή συμμετοχή των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών σ' αυτές τις ενέργειες και σ' αυτά τα έργα θα μπορούσε να αυξηθεί σημαντικά μέσω της λήψης των κατάλληλων μέτρων ενημέρωσης και προώθησης.

Παρόλο ότι υπάρχουν αποτελεσματικές πηγές πληροφόρησης (η ιστοσελίδα CORDIS⁸ για παράδειγμα) οι οποίες είναι προσβάσιμες σε όλους τους οργανισμούς που επιθυμούν να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα πλαίσιο για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη, θα πρέπει να ενισχυθούν οι δράσεις ενημέρωσης στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης προκειμένου να καλυφθούν οι ειδικές ανάγκες των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών.

Θα πρέπει να γίνουν αναλύσεις και μελέτες διερευνητικού χαρακτήρα στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας και να ληφθούν υπόψη τα στοιχεία κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης προκειμένου να καταρτιστούν πίνακες δεικτών και παρακολούθησης της εξέλιξης αυτών των στοιχείων στις εφτά υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες, ώστε να διευκολυνθούν οι ανταλλαγές και η διάδοση καλών πρακτικών από μία ομάδα εμπειρογνομόνων από τις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες σε συντονισμό με διεθνείς εμπειρογνώμονες κατά το παράδειγμα της « Πλατφόρμας

⁶ SEC (2003) 895

⁷ COM (2003) 690 τελικό.

⁸ <http://www.cordis.lu>

αμοιβαίας μάθησης» που πρόκειται να δημιουργήσει η Επιτροπή στο πλαίσιο των δικών της περιφερειακών ερευνητικών ενεργειών.

Εάν επιτευχθεί συγκέντρωση των προσπαθειών μέσω της περιφερειακής εξειδίκευσης της έρευνας, θα είναι πολύ πιο εύκολο για τις ερευνητικές ομάδες των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών να εντείνουν τις προσπάθειές τους προκειμένου να συμμετέχουν πιο ενεργά στις διάφορες ενέργειες εντός του προγράμματος πλαισίου για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη.

Τέλος καλούνται οι υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες να εκμεταλλευθούν απόλυτα τις δυνατότητες πρόσθετης χρηματοδότησης από τα Διαρθρωτικά Ταμεία των έργων που συγχρηματοδοτούνται από το 6^ο πρόγραμμα πλαίσιο για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη⁹. Για να μπορέσουν να λάβουν πρόσθετη χρηματοδότηση από τα Διαρθρωτικά Ταμεία οι οργανισμοί που συγχρηματοδοτούνται βάσει του 6^{ου} προγράμματος πλαισίου θα πρέπει να υποβάλουν αίτηση στις αρχές διαχείρισης ενός από τα προγράμματα των Διαρθρωτικών Ταμείων. Σε περίπτωση που αυτά τα προγράμματα δεν προβλέπουν μέτρα που επιτρέπουν την χρηματοδότηση των εν λόγω έργων οι αρχές διαχείρισης μπορούν να ζητήσουν την τροποποίηση των προγραμμάτων σύμφωνα με τις προβλεπόμενες διαδικασίες στο πλαίσιο της διαχείρισης των Διαρθρωτικών Ταμείων.

- **Το περιβάλλον :** η Επιτροπή θα ενθαρρύνει συστηματικά τα συγκεκριμένα αιτήματα των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών που έχουν ως στόχο τη βελτίωση του περιβάλλοντος με όλα τα διαθέσιμα μέσα, στα οποία περιλαμβάνεται και το 6^ο κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον, το οποίο παρέχει τη δυνατότητα πραγματοποίησης ενεργειών για τη διατήρηση του περιβάλλοντος στις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες.

3.2. Οι δράσεις σχετικά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες

3.2.1. Η δυνατότητα πρόσβασης

Η μείωση των συνεπειών που προκαλεί η δυσκολία πρόσβασης των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών στο κοινοτικό έδαφος αποτελεί μία από τις βασικές προτεραιότητες της δράσης της Κοινότητας σχετικά με τις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες. Κατά γενικό κανόνα ενθαρρύνεται ένθερμα η προσφυγή σε υφιστάμενα μέσα στον τομέα των εναέριων και θαλάσσιων μεταφορών (υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας, ενισχύσεις κοινωνικού και περιφερειακού χαρακτήρα). Οι ενισχύσεις αυτές αφορούν τις γραμμές που συνδέουν τις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες με την ευρωπαϊκή ήπειρο (και προς τις δύο κατευθύνσεις), τις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες μεταξύ τους καθώς και τις γραμμές στο εσωτερικό των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών.

Σε όλες τις περιπτώσεις η Επιτροπή θα εξετάσει προσεκτικά τις συνθήκες ανταγωνισμού που διαμορφώνονται από το ισχύον σύστημα. Οι χορηγούμενες ενισχύσεις δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για την ενίσχυση της δεσπόζουσας θέσης των μεταφορικών εταιριών.

⁹ Η δυνατότητα πρόσθετης συγχρηματοδότησης περιορίζεται στους οργανισμούς των υπανάπτυκτων περιφερειών (στόχος 1) ή αυτών που λαμβάνουν προσωρινή ενίσχυση στο πλαίσιο του στόχου 1 – Απόφαση 1513/2002/ΕΚ της 27.06.2002 που αφορά το 6^ο πρόγραμμα πλαίσιο, ΕΕ L 232/1 της 29.08.02, παράρτημα ΙΙΙ.

Οι συστάσεις της Επιτροπής όσον αφορά αυτό τον τομέα είναι οι εξής :

- Επειδή πρόκειται για την υποχρέωση παροχής δημόσιας υπηρεσίας, θα μπορούσε να υπάρξει κάποια ευελιξία ώστε να παραταθεί η προθεσμία παραχώρησης όσον αφορά την υποχρέωση παροχής δημόσιων υπηρεσιών αερομεταφοράς.
- Η Επιτροπή είναι έτοιμη να εξετάσει κάθε πρόταση εκ μέρους των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών με στόχο τη βελτίωση της βιωσιμότητας των υπηρεσιών αερομεταφοράς σε μικρές αποστάσεις ανάμεσα στις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες και την ηπειρωτική Ευρώπη.
- Όσον αφορά τις τοπικές μεταφορές η δημιουργία εναλλακτικών συστημάτων συνδυασμένης δημόσιας μεταφοράς με την καλύτερη σύνδεση των υφισταμένων μέσων δημόσιας μεταφοράς και η χρηματοδότησή τους από την Κοινότητα θα μπορούσε να μειώσει τα σοβαρά προβλήματα συμφόρησης που παρατηρούνται.
- Ο κανονισμός της Επιτροπής σχετικά με τις ενισχύσεις *de minimis* θα τροποποιηθεί προκειμένου να διερευνηθεί το πεδίο εφαρμογής προς τις επιχειρήσεις του μεταφορικού τομέα (θα καλύπτονται όλοι οι τρόποι μεταφοράς περιλαμβανομένης και της ποταμοπλοΐας εκτός από τις ενισχύσεις για την αγορά τροχαίου υλικού των εταιριών οδικής μεταφοράς).
- Όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τις θαλάσσιες μεταφορές η Επιτροπή επέτρεψε πρόσφατα την χορήγηση λειτουργικών ενισχύσεων για την παροχή υπηρεσιών ναυσιπλοΐας σε μικρή απόσταση ανάμεσα στα λιμάνια της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹⁰. Αυτές οι ενισχύσεις εκκίνησης, οι οποίες χορηγούνται για τα τρία πρώτα χρόνια, δεν μπορούν να υπερβούν το 30% του συνολικού κόστους των νέων υπηρεσιών. Επίσης προβλέπεται η θέσπιση απλοποιημένων κανόνων (καθεστώς *de minimis*) για την σύναψη συμβάσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας προκειμένου να εξυπηρετούνται τα μικρά νησιά που παρουσιάζουν κίνηση 100.000 επιβατών ετησίως τουλάχιστον. Αυτή η απλοποίηση θα μπορούσε να λάβει τη μορφή απαλλαγής από την υποχρέωση κοινοποίησης και από την υποχρέωση προκήρυξης διαγωνισμών όσον αφορά τις μεταφορές καθαρά τοπικού χαρακτήρα.
- Στο πλαίσιο της αναθεώρησης των κατευθυντηρίων γραμμών σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα προτείνεται να επιτρέπεται η αντιστάθμιση του επιπρόσθετου κόστους που προκαλείται από τη μεταφορά των εμπορευμάτων εντός της αγοράς της Ένωσης και όχι μόνο εντός των εθνικών συνόρων της κάθε χώρας, εάν υπάρχει τέτοιο καθεστώς σε κάποιο κράτος μέλος υπέρ μίας υπεραπομακρυσμένης περιφέρειας. Ο υπολογισμός αυτού του επιπρόσθετου κόστους θα μπορούσε να γίνει με βάση το κόστος μεταφοράς ανάμεσα σε μία υπεραπομακρυσμένη περιφέρεια και στο κράτος που ανήκει χωρίς όμως να σημαίνει ότι τα εμπορεύματα πρέπει να περνούν υποχρεωτικά από την μητρόπολη (κράτος στο οποίο ανήκει η περιφέρεια) προτού φθάσουν στον προορισμό τους σε ένα άλλο κράτος μέλος της Ένωσης.

¹⁰ EE C 13 της 17.12.2004, σ. 3.

3.2.2. Οι κρατικές ενισχύσεις

Για λόγους αποτελεσματικότητας και ομοιογένειας της αναπτυξιακής στρατηγικής υπέρ των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών θα πρέπει να ληφθεί παράλληλα υπόψη η ειδική κατάσταση των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών στο πλαίσιο της αναθεώρησης των κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα. Για το λόγο αυτό η Επιτροπή προτίθεται να προτείνει τα εξής :

- Οι υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες που είναι επιλέξιμες για τον στόχο της « σύγκλησης » τυγχάνουν ειδικής μεταχείρισης ώστε να είναι επιλέξιμες βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) της συνθήκης.
- Οι υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες που είναι επιλέξιμες για το στόχο της « σύγκλησης » αλλά θα υποστούν στο πλαίσιο της πολιτικής υπέρ της συνοχής « τις συνέπειες του στατιστικού αποκλεισμού » ή οι οποίες δεν εμπίπτουν πλέον στο νέο στόχο « της σύγκλησης » θα υπαχθούν σε ένα ειδικό μεταβατικό καθεστώς ενισχύσεων οι οποίες θα είναι ανάλογες στην αρχή με αυτές που προβλέπονται από το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) και στη συνέχεια θα μειώνονται σταδιακά.
- Η Επιτροπή εξάλλου προτίθεται να επιτρέψει για τις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες την προσαύξηση κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες της έντασης της ενίσχυσης περιφερειακού χαρακτήρα για αρχικές επενδύσεις που θα καθορίσει για τις περιφέρειες που θα εμπίπτουν στην εξαίρεση του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) και θα βρίσκονται σε ανάλογη κοινωνικοοικονομική κατάσταση.

Όσον αφορά τις λειτουργικές ενισχύσεις θα διατηρηθεί η αρχή της μη μείωσης και του μη χρονικού περιορισμού για το σύνολο των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών ανεξαρτήτως του είδους της ενίσχυσης (περιβάλλον, έρευνα και ανάπτυξη, ...) και με την επιφύλαξη συμπληρωματικών προσαρμογών που θα μπορούσε να πραγματοποιήσει η Επιτροπή . Θα διατηρηθούν επίσης και οι διατάξεις οι οποίες έχουν ως στόχο να διασφαλίζουν ότι η χορηγούμενη ενίσχυση θα είναι ανάλογη προς τα μειονεκτήματα.

Όσον αφορά τις διαδικασίες ένα σχέδιο κανονισμού της Επιτροπής προσδιορίζει επακριβώς τις διατυπώσεις που αφορούν τις υποχρεώσεις κοινοποίησης και ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων.

3.2.3. Η παραδοσιακή παραγωγή στον τομέα της γεωργίας και της αλιείας

Η γεωργική παραγωγή των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών είναι εξαιρετικά εύθραυστη αν ληφθούν υπόψη οι φυσικοί και οικονομικοί συντελεστές της παραγωγής. Εξακολουθεί να αποτελεί ένα σημαντικό τμήμα της τοπικής οικονομίας, ειδικά από την άποψη της απασχόλησης, και ενισχύει την τοπική βιομηχανία γεωργικών προϊόντων, που αντιπροσωπεύει το σημαντικότερο τμήμα της βιομηχανικής παραγωγής αυτών των περιφερειών.

Στον γεωργικό τομέα οι προσανατολισμοί μπορούν να διατυπωθούν ως εξής :

- Στο πλαίσιο του μελλοντικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης η Επιτροπή θα φροντίσει ώστε οι κοινοτικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα και η ένταση των ενισχύσεων αυτών να καθορίζονται με βάση τα ειδικά μειονεκτήματα των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών.

- Όσον αφορά τον τομέα της μπανάνας η Επιτροπή έχει ήδη ξεκινήσει μία προσπάθεια αξιολόγησης της ΚΟΑ ώστε να υποβάλει μία έκθεση στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πριν το τέλος του 2004. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζονται οι δυνατότητες βελτίωσης των μηχανισμών ενίσχυσης προς τους κοινοτικούς παραγωγούς. Όσον αφορά την εξωτερική πτυχή της ΚΟΑ τώρα που μελετάται η μεταρρύθμιση της ΚΟΑ για τις μπανάνες η Επιτροπή θα φροντίσει με βάση τις πλέον πρόσφατες πληροφορίες να καθοριστεί ένα ικανοποιητικό επίπεδο τιμών.
- Στον τομέα της ζάχαρης και στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της ΚΟΑ του εν λόγω τομέα η Επιτροπή θα φροντίσει ώστε να υπάρξει διαφορετική μεταχείριση των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών λόγω των ειδικών τους χαρακτηριστικών.
- Όσον αφορά τους κανονισμούς (ΕΚ) αριθ. 1452/2001, 1453/2001 και 1454/2001 του Συμβουλίου (κανονισμοί που αφορούν τα μέτρα POSEI στον γεωργικό τομέα) και μετά τη μεταρρύθμιση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής κατά το 2003 θα πρέπει αφενός να διασφαλιστεί η σταθερότητα των χορηγούμενων πόρων για τη διατήρηση της ενίσχυσης προς τις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες και αφετέρου να αποκεντρωθούν στο μέτρο του δυνατού οι διαδικασίες λήψης των αποφάσεων και να απλοποιηθούν οι κανόνες διαχείρισης.

Στον τομέα της αλιείας η Επιτροπή θεωρεί ότι η Κοινή Αλιευτική Πολιτική θα πρέπει να αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στις ιδιαιτερότητες των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών. Η συνοχή ανάμεσα στις εσωτερικές και τις εξωτερικές πτυχές της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής αποτελεί επίσης μία αιτία διαρκούς ανησυχίας. Οι άλλοι προσανατολισμοί συνοψίζονται ως εξής :

- Στο πλαίσιο του μελλοντικού Χρηματοδοτικού Μέσου Προσανατολισμού της Αλιείας η Επιτροπή θα φροντίσει ώστε οι κοινοτικές ενέργειες μετά το 2006 στο πλαίσιο της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (όσον αφορά την χορήγηση ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα και την ένταση αυτών των ενισχύσεων) να λαμβάνει υπόψη τα ειδικά μειονεκτήματα των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών και τις ανάγκες τους.
- Η δημιουργία περιφερειακών συμβουλευτικών επιτροπών θα πρέπει να αποτελέσει ένα χώρο έκφρασης που θα επιτρέπει στις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες να συμμετέχουν ενεργά στις συζητήσεις σχετικά με τη διαρκή αξιοποίηση των αλιευτικών πόρων σ' αυτές τις περιοχές των ωκεανών. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να δημιουργηθεί επίσης ένα παρόμοιο όργανο για τις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες και ειδικά για τις πλέον απομονωμένες (δηλαδή για τη Γουιάνα και για τη νήσο Ρεϋνιόν) στη δική τους θαλάσσια ζώνη που συνορεύει με τρίτες χώρες.
- Οι κατευθυντήριες γραμμές για την εξέταση των κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας θα αποτελέσουν αντικείμενο αναθεώρησης κατά το 2004. Με την ευκαιρία αυτή θα δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην διατήρηση της ευνοϊκής αντιμετώπισης που τυγχάνουν προς το παρόν οι υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες.

4. ΠΡΟΣ ΕΝΑ ΜΕΣΟ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΥΠΕΡΑΠΟΜΑΚΡΥΣΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

Η Επιτροπή διαθέτει πολυάριθμα και ακριβή στοιχεία που αφορούν το κόστος και τα προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζουν οι υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες κατά την εφαρμογή των κοινοτικών πολιτικών. Εντούτοις όλα αυτά τα στοιχεία θα πρέπει να συγκεντρωθούν σε ένα ενιαίο και οριζόντιο σύστημα πολυτομεακής αξιολόγησης των μειονεκτημάτων των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών καθώς και των κοινοτικών μέτρων, ειδικά του μελλοντικού ειδικού προγράμματος αντιμετώπισης των προβλημάτων. Με την ευκαιρία αυτή η Επιτροπή θα φροντίσει ώστε οι προβλεπόμενες αντισταθμίσεις του επιπρόσθετου κόστους με την χρησιμοποίηση πολλών μέσων να γίνουν σύμφωνα με τους κανόνες σώρευσης των κρατικών ενισχύσεων.

Η Επιτροπή προτίθεται επίσης να πραγματοποιήσει μια εμπειρισταωμένη ανάλυση των συνθηκών ανταγωνισμού στις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες.

Η ενέργεια αυτή που θα γίνει σε συνεργασία με τις εθνικές και περιφερειακές αρχές θα έχει ως στόχο τη συγκέντρωση σε τακτά χρονικά διαστήματα στατιστικών στοιχείων σχετικά με τις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να συνδεθούν μέσω ενός δικτύου οι σχετικές στατιστικές υπηρεσίες.

Η ανάλυση αυτή θα μπορούσε επίσης να έχει ως αποτέλεσμα την προσαρμογή των υφισταμένων προγραμμάτων όσον αφορά διάφορους τομείς όπως είναι η γεωργία, η αλιεία, η αξιολόγηση των δράσεων που αφορούν τον ανταγωνισμό, η φορολογία και η περιφερειακή πολιτική.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα αντιμετωπίσει μία από τις πιο μεγάλες προκλήσεις της ιστορίας της : τη διεύρυνση η οποία προϋποθέτει σημαντικές θεσμικές αλλαγές, επανεπιβεβαίωση της προσήλωσης στις βασικές της αξίες και ριζική αναθεώρηση των μηχανισμών που διασφαλίζουν την οικονομική, κοινωνική και γεωγραφική της συνοχή.

Για να εξασφαλιστεί ισότητα ευκαιριών σε όλες τις περιφέρειές και για όλους τους πολίτες της και για να προωθηθεί η ανάπτυξή της, η Ένωση θα πρέπει να δημιουργήσει και να διασφαλίσει κατάλληλους και αποτελεσματικούς μηχανισμούς.

Στο πλαίσιο αυτό οι υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες δεν πρέπει απλώς να διατηρήσουν το επίπεδο ανάπτυξης που έχουν πετύχει χάρη στα κοινοτικά μέτρα αλλά να ενταχθούν και σε μία στρατηγική προσαρμογής στην ευρωπαϊκή πραγματικότητα καθώς και στη δική τους ειδική πραγματικότητα.

Οι παρούσες συστάσεις της Επιτροπής αφορούν όλα τα βασικά θέματα που έχουν σχέση με την ανάπτυξη και την ολοκλήρωση των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών. Είναι αναλυτικές και περιλαμβάνουν μέτρα που αφορούν τρεις τομείς : τη δυνατότητα πρόσβασης των υπεραπομακρυσμένων περιφερειών, την ανταγωνιστικότητά τους και τη συνεργασία τους με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές περιφέρειες και την ολοκλήρωσή τους μέσα στη γεωγραφική τους ζώνη.

Πάνω σ'αυτή τη βάση θα υλοποιήσει η Επιτροπή τις δράσεις της σχετικά με τις υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες που περιγράφονται στην παρούσα ανακοίνωση. Η

στρατηγική αυτή θα εφαρμοστεί σταδιακά με βάση τα χρονοδιαγράμματα των πολιτικών που αφορούν τα μέτρα που πρόκειται να ληφθούν. Επίσης, εκτός από τις προτάσεις δράσεων στο πλαίσιο των διάφορων κοινοτικών πολιτικών, θα προταθούν δύο νέες πρωτοβουλίες : ένα ειδικό πρόγραμμα συνυπολογισμού του πρόσθετου κόστους και ένα σχέδιο δράσης για την ευρύτερη γειτνίαση. Η Επιτροπή θα παρουσιάσει στο πλαίσιο των μελλοντικών κανονισμών σχετικά με την πολιτική υπέρ της συνοχής τις κατάλληλες νομοθετικές προτάσεις για την υλοποίηση αυτών των δύο πρωτοβουλιών. Όπως φαίνεται από τον απολογισμό που γίνεται στην έκθεση της Επιτροπής, η οποία περιγράφει λεπτομερώς τα μέτρα, η Επιτροπή έχει ήδη αναλάβει δράση προτείνοντας στο Συμβούλιο διάφορα μέτρα και συνεχίζοντας το πρόγραμμα δράσεων το οποίο περιλαμβανόταν στην έκθεση που αυτή συνέταξε το Μάρτιο του 2000. Τώρα πρέπει να συνεχίσει αυτή την προσπάθεια στο πλαίσιο της διαδικασίας της Λισσαβόνας και του Γκέτεμποργκ ώστε να μπορέσουν να πετύχουν υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης οι υπεραπομακρυσμένες περιφέρειες.